

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA

F. G. JACOBSE

přednesené dne 15. prosince 2005¹

1. Tímto kasačním opravným prostředkem se společnost JCB Service domáhá úplného nebo částečného zrušení rozsudku Soudu prvního stupně JCB Service v. Komise ve věci T-67/01².

2. Tento rozsudek v zásadě potvrdil rozhodnutí Komise³, kterým byla zjištěna některá porušení pravidel práva Společenství v oblasti hospodářské soutěže společností JCB Service, ale snížil uloženou pokutu z 39 614 000 eur na 30 000 000 eur.

v odůvodnění, nesprávnému uplatnění použitelných pravidel práva Společenství a porušení základních zásad upravujících pokuty a pravidla jejich výpočtu.

4. Komise všechna tato tvrzení popírá a podala vzájemný kasační opravný prostředek, kterým se domáhá, aby byla obnovena původní výše pokuty.

3. Navrhovatelka uplatňuje, že došlo k porušení jejích práv obhajoby z důvodu nepřiměřeně dlouhé délky trvání řízení před Komisí, k nedodržení presumpce nevin, nesprávné právní kvalifikaci skutkových okolností, zkrácení důkazů, rozporům

5. Článek 81 odst. 1 ES zakazuje „veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu“. Podle čl. 81 odst. 2 jsou takové dohody neplatné.

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Recueil, s. II-49.

3 — Rozhodnutí Komise 2002/190/ES ze dne 21. prosince 2000 v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES (věc COMP.F.1/35.918 – JCB) (Úř. věst. 2002, L 69, s. 1) (dále jen „sporné rozhodnutí“).

6. Článek 81 odst. 3 nicméně umožňuje, aby byl tento zákaz prohlášen za neúčinný pro dohody, rozhodnutí nebo jednání ve vzájemné shodě, „které přispívají ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku, přičemž vyhrazují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících, a které

a nařízeními Komise č. 27⁵ a č. 99/63⁶.

a) neukládají příslušným podnikům omezení, jež nejsou k dosažení těchto cílů nezbytná;

b) neumožňují těmto podnikům vyloučit hospodářskou soutěž ve vztahu k podstatné části výrobků tímto dotčených.“

7. V rozhodné době byla tato pravidla provedena zejména nařízením Rady č. 17⁴

8. Článek 2 nařízení č. 17 stanovil: „Komise může na základě žádosti dotyčných podniků nebo sdružení podniků prokázat, že na základě skutečností, které má k dispozici, neexistují podle [čl. 81 odst. 1 nebo článku 82 Smlouvy] důvody pro zásah ze strany Komise v souvislosti s dohodou, rozhodnutím nebo jednáním.“

9. Žádost byla podána na formuláři A/B, přiloženém k nařízení č. 27, a měla obsahovat podrobné informace, které tento formulář vyžadoval. Jak je však vysvětleno v úvodu formuláře A/B, ve znění následně přiloženém k nařízení č. 3385/94, „[Komise není povinna] negativní atest vydat. Článek 2 nařízení č. 17 stanoví, že ‚[...] Komise může osvědčit [...]‘. Komise vydává rozhodnutí o negativním atestu pouze tehdy, pokud musí být vyřešen důležitý problém při výkladu. V ostatních případech Komise

4 — První nařízení, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy (Úř. věst. 1962, L 3, s. 204; Zvl. vyd. 0/01, s. 13); mezitím zrušené s výjimkou čl. 8 odst. 3, který zůstává dočasně v platnosti, s účinností od 1. května 2004 nařízením Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82 Smlouvy (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205), podle kterého mají nyní vnitrostátní orgány velkou část pravomocí, které dříve náležely Komisi.

5 — První nařízení, kterým se provádí nařízení Rady č. 17 (Úř. věst. 1962, 35, s. 1118), zrušené a nahrazené nařízením Komise (ES) č. 3385/94 ze dne 21. prosince 1994, o formě, obsahu a jiných podrobnostech žádostí a oznámení uvedených v nařízení Rady č. 17 (Úř. věst. 1994, L 377, s. 28; Zvl. vyd. 08/01, s. 132).

6 — Nařízení Komise č. 99/63/EHS ze dne 25. července 1963 o slyšeních stran stanovených v čl. 19 odst. 1 a 2 nařízení Rady č. 17 (Úř. věst. 1963, L 27, s. 2286), zrušené a nahrazené nařízením Komise (ES) č. 2842/98 ze dne 22. prosince 1998 o slyšení stran v určitých řízeních podle článků 85 a 86 Smlouvy o ES (Úř. věst. 1998, L 354, s. 18; Zvl. vyd. 07/04, s. 204).

reaguje na žádost zasláním úředního dopisu.“⁷

10. V případech, kdy měla Komise za to, že došlo k porušení pravidel hospodářské soutěže, měla v souladu s čl. 2 odst. 1 nařízení č. 99/63 písemně sdělit dotyčným podnikům výhrady vznesené proti nim. Toto sdělení je označováno jako oznámení námitek.

11. Článek 15 nařízení č. 17 se týkal pokut. Článek 15 odst. 2 umožňoval Komisi uložit pokuty nepřesahující 10 % obratu dosaženého v předchozím účetním roce podnikům nebo sdružením podniků, které porušily čl. 81 odst. 1 ES s ohledem na závažnost a trvání protiprávního jednání.

12. V roce 1998, za účelem zajištění průhlednosti a nestrannosti svých rozhodnutí v této oblasti, přijala Komise pokyny⁸, podle nichž je výše pokuty určena v postupných krocích.

13. Komise nejprve stanoví základní částku pokuty podle toho, zda je protiprávní jednání méně závažné, závažné nebo velmi závažné⁹, s ohledem na jeho povahu, skutečný dopad na trh a velikost relevantního zeměpisného trhu, a může tuto pokutu zvýšit o určité procento v závislosti na době jeho trvání¹⁰. Poté posoudí, zda má být tato částka dále zvýšena z důvodu existence přitěžujících okolností, nebo snížena z důvodu existence polehčujících okolností¹¹, a může částku dále upřesnit na základě určitých objektivních faktorů¹².

14. Článek 15 odst. 5 písm. a) nařízení č. 17 stanovil, že pokuty nesmí být uloženy v souvislosti s jednáním, ke kterému došlo po oznámení Komisi a před jejím rozhodnutím na základě čl. 85 odst. 3 Smlouvy, pokud spadaly do rozsahu činností popsaných v oznámení.

15. Nařízení Komise (EHS) č. 1983/83¹³ upravovalo blokovou výjimku pro dohody o výhradním prodeji. Článek 2 tohoto nařízení stanovil povolená omezení hospo-

7 — Viz také Sdělení Komise o řízeních týkajících se žádostí o negativní atest (Úř. věst. 1982, C 343, s. 4).

8 — Pokyny o metodě stanovování pokut udělených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESÚO (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3) (dále jen „Pokyny“).

9 — Protiprávní jednání, za které se uloží pokuty do výše 1 milionu eur, resp. do výše 20 milionů eur a ve výši nad 20 milionů eur (odst. 1.A Pokynů).

10 — Odstavec 1.B.

11 — Odstavce 2 a 3.

12 — Odstavec 5 písm. b).

13 — Ze dne 22. června 1983 o použití čl. [81 odst. 3 ES] na kategorie dohod o výhradním prodeji (Úř. věst. 1983, L 173, s. 1).

dářské soutěže v této souvislosti, zvláště povinnost získávat smluvní výrobky k dalšímu prodeji pouze od druhé strany a zdržet se aktivního prodeje. Článek 3 nicméně stanovil, že se článek 1 nepoužije, mimo jiné, pokud:

smluvní zboží mimo smluvní území nebo jej na tomto území prodávat.“
(*neoficiální překlad*)

„c) uživatelé mohou získat smluvní výrobky na smluvním území pouze od výhradního distributora a nemají žádný alternativní zdroj zásobování mimo smluvní území;

d) jedna nebo obě strany ztěžují zprostředkovatelům nebo uživatelům získávat smluvní zboží od ostatních prodejců na společném trhu, zejména pokud jedna nebo obě strany:

[...]

2. uplatňují jiná práva nebo přijímají jiná opatření, aby zabránily prodejcům nebo uživatelům získávat

Skutkový a procesní základ sporu

16. JCB Service je společnost podle anglického práva, která přímo, nebo nepřímo vlastní a kontroluje 28 společností skupiny JCB¹⁴. JCB vyrábí a prodává stavební stroje, zemní stroje a stavební zařízení, jakož i zemědělské stroje a náhradní díly pro tyto výrobky. Její distribuční síť je rozdělena na vnitrostátním základě na jednu dceřinou společnost nebo jednoho výhradního dovozce v každé zemi.

17. Dne 30. června 1973 oznámila společnost JCB Komisi prostřednictvím formuláře A/B podle nařízení č. 27 osm standardních dohod o distribuci, které měla v úmyslu uzavřít s distributory nebo hlavními dalšími prodejci této skupiny zvláště ve Spojeném království, Irsku, Německu, Beneluxu, Dánsku a Itálii.

14 — Dále používám „JCB“ pro JCB Service, jakožto účastníku tohoto řízení, a rovněž, pokud to nevede k omylu, pro celou skupinu JCB a pro různé společnosti v rámci skupiny, pokud zastupovaly aktivity skupiny.

18. Dne 27. října 1975 Komise sdělila JCB, že oznámené dohody obsahovaly několik omezení, která porušují ustanovení článku, který je v současnosti článkem 81 ES. Požadovala, aby byly změněny, a položila společnosti různé otázky.

19. Přepracované standardní dohody použitelné ve Spojeném království a Irsku byly Komisi zaslány dne 18. prosince 1975.

20. Dne 13. ledna 1976 Komise oznámila JCB Sales, že některé problémy byly vyřešeny, zatímco jiné přetrvávají, a požadovala vysvětlení některých ustanovení.

21. V březnu roku 1976 JCB Sales na tuto výzvu odpověděla a předložila upřesněné informace ohledně přetrvávajících problémů; na jednání s Komisí sdělila další informace a rovněž předložila kopii dohody se svou francouzskou dceřinou společností.

22. Ke změně došlo až dne 6. března 1980, kdy JCB Sales zaslala Komisi pozměněnou standardní dohodu uzavřenou s distributory usazenými ve Spojeném království, která nahrazovala dohodu oznámenou v roce 1975. Poté, dne 29. prosince 1995, JCB Sales zaslala Komisi další standardní dohodu uzavřenou s distributory Spojeného králov-

ství, která nahrazovala dohodu z roku 1980. Komise na tato sdělení, která nebyla zaslána prostřednictvím formuláře A/B předepsaném nařízením č. 27, neodpověděla.

23. Dne 11. prosince 1995 Tribunal de Commerce de Paris (obchodní soud v Paříži) částečně zamítl žalobu kvůli nekalé hospodářské soutěži podanou francouzskou dceřinou společností JCB proti společnosti Central Parts SA, která nakupovala ve Spojeném království náhradní díly této skupiny za účelem jejich dalšího prodeje ve Francii. JCB obvinila Central Parts, že používá bez souhlasu název „JCB“ a označení „autorizovaný distributor“. Tento rozsudek byl následně v roce 1998 zrušen Cour d'Appel de Paris (odvolacím soudem v Paříži) (Francie), který rozhodl, že se Central Parts nekalosoutěžního jednání vůči JCB dopustila.

24. Dne 15. února 1996 podala Central Parts stížnost u Komise ohledně praktik společnosti JCB týkajících se distribuce jejich výrobků.

25. Dne 5. listopadu 1996 provedla Komise šetření v prostorách francouzské dceřiné společnosti JCB a dvou jejích distributorů ve Spojeném království.

26. Komise poté zaslala společnosti JCB první oznámení námitek, v němž však nezohlednila oznámení zasláné v roce 1973,

na což JCB poukázala. Druhé oznámení námitek, které toto oznámení dohod v roce 1973 zohlednilo, bylo zasláno dne 30. června 1999. JCB odpověděla dne 13. prosince 1999 a nové slyšení proběhlo dne 16. ledna 2000.

způsobem. V míře, v jaké měla oznámená ustanovení omezující účinky, byly tyto účinky posíleny neoznámenými omezeními. Konečně, Komise přezkoumala závažnost a délku protiprávního jednání a přihlédla k přitěžující okolnosti – odvetné sankci uložené distributorovi jako trest za prodeje uskutečněné mimo území –, avšak zjistila, že není dána žádná polehčující okolnost.

27. Dne 21. prosince 2000 přijala Komise své rozhodnutí¹⁵. Přezkoumala dohody oznámené v roce 1973, změněné dohody zasláné po tomto datu a distribuční dohody a praktiky společnosti JCB, jak byly zjištěny pomocí různých druhů důkazů.

29. Komise měla za to, že jde o „velmi závažná“ protiprávní jednání a uložila pokutu ve výši 25 000 000 eur z důvodu závažnosti, která byla zvýšena o 5 % za každý rok z 11 let zjištěné doby trvání (tj. 13 750 000 eur) a o 864 000 eur z důvodu uložené odvetné sankce.

28. Zjistila, že autorizovaní prodejci JCB uplatňovali různá omezení prodeje mimo jim přidělená území a sankce spojené s takovým prodejem po jeho uskutečnění, že existovala vzájemná shoda, pokud jde o ceny při dalším prodeji, a že byl vyžadován výhradní nákup, který měl zabránit vzájemné síti zásobování. Všechny tyto dohody měly za cíl nebo výsledek omezení hospodářské soutěže a ovlivnily obchod mezi členskými státy, čímž porušily čl. 81 odst. 1 ES. Posoudila, zda byly splněny podmínky čl. 81 odst. 3 ES, a došla k závěru, že tomu tak nebylo. Komise měla pro účely čl. 15 odst. 5 písm. a) nařízení č. 17 za to, že pouze dohody oznámené dne 30. června 1973 prostřednictvím formuláře A/B byly řádně oznámené, ostatní dohody řádně oznámené nebyly a jednotlivé praktiky buď nespádaly do působnosti oznámených dohod, nebo byly prováděny zneužívajícím

30. Článek 1 sporného rozhodnutí zní následovně:

„JCB Service a její dceřiné společnosti porušily ustanovení článku 81 Smlouvy o ES, jelikož s autorizovanými prodejci uzavřely dohody nebo jednaly ve vzájemné shodě s cílem omezit hospodářskou soutěž na společném trhu za účelem rozdělení vnitrostátních trhů a zajištění

15 — Uvedené výše v poznámce pod čarou 3.

absolutní ochrany na výhradních územích, mimo něž je autorizovaným prodejcům zabraňováno uskutečňovat aktivní prodeje a které obsahují následující prvky:

lečností JCB Service a podle tarifů stanovených těmito společnostmi, přičemž odměna autorizovaných prodejců je závislá na místě určení prodeje;

a) omezení pasivních prodejeů uskutečňovaných autorizovanými prodejci usazenými ve Spojeném království, Irsku, Francii a Itálii, která zahrnují prodeje neautorizovaným dalším prodejcům, konečným uživatelům a autorizovaným prodejcům usazeným mimo výhradní území a zejména v jiných členských státech;

e) zastavení poskytování slev podle toho, zda jsou prodeje ve Spojeném království uskutečňovány na výhradním území, nebo mimo něj, nebo zda se autorizovaní prodejci na území, na němž jsou smluvní výrobky používány, dohodnou s autorizovanými prodejci, přičemž odměna autorizovaných prodejců je závislá na místě určení prodejeů.“

b) omezení zdrojů zásobování vztahující se na nákupy smluvních výrobků autorizovanými prodejci usazenými ve Francii a Itálii, která zabraňují vzájemnému zásobování mezi autorizovanými prodejci;

31. Článek 2 sporného rozhodnutí zamítl žádost o výjimku předloženou dne 30. června 1973.

c) stanovení slev nebo cen při dalším prodeji uplatňovaných autorizovanými prodejci usazenými ve Spojeném království a Francii;

32. Článek 3 nařídil JCB ukončit protiprávní jednání, a zvláště

d) uložení poplatků za poprodejní servis za prodeje do jiných členských států uskutečněné autorizovanými prodejci usazenými mimo výhradní území Spojeného království z podnětu JC Bamford Excavators Ltd nebo dalších dceřiných spo-

„a) informovat své autorizované prodejce usazené ve Společenství, že mohou uskutečňovat pasivní prodeje konečným uživatelům a autorizovaným prodejcům;

- b) změnit [dohody] uzavřené se svými autorizovanými prodejci tak, že povolí pasivní prodeje neautorizovaným dalším prodejčům na výhradních územích jiných autorizovaných prodejců a aktivní a pasivní prodeje neautorizovaným dalším prodejčům na jejich výhradním území nebo tak, že povolí aktivní a pasivní prodeje uskutečňované těmito autorizovanými prodejci jiným autorizovaným prodejčům, konečným uživatelům nebo jejich řádně zmocněným zástupcům mimo jejich výhradní území;
- c) změnit [dohody] uzavřené s jejich autorizovanými prodejci v Itálii a ve Francii tak, že povolí nákupy smluvních výrobků od jiných autorizovaných prodejců usazených ve Společenství, a informují v důsledku toho všechny autorizované prodejce usazené ve Společenství;
- d) informovat své autorizované prodejce usazené ve Společenství, že požadavky dceřiných společností, které chtějí získat od autorizovaných prodejců poplatky za poprodejní servis, aniž by měly důkaz o neshodě mezi dotčenými autorizovanými prodejci, jsou považovány za neplatné, a nelze na ně brát ohled;
- e) informovat své autorizované prodejce usazené ve Spojeném království, že slevy stanovené v rámci obchodní podpory pro více různých operací jsou povoleny
- bez ohledu na to, zda byly prodeje uskutečněny na území autorizovaných prodejců, nebo mimo něj, nebo zda došlo s jinými autorizovanými prodejci mimo toto území k dohodě.“
33. Článkem 4 byla uložena pokuta ve výši 39 614 000 eur.
34. Dne 22. března 2001 společnost podala žalobu k Soudu prvního stupně, kterou se domáhala zrušení sporného rozhodnutí.
35. Soud prvního stupně vydal rozsudek dne 13. ledna 2004. Rozhodl, že některá protiprávní jednání nebyla důkazy prokázána a že zvýšení pokuty z důvodu uplatnění odvetné sankce vůči distributorovi nebylo odůvodněné, protože sankce představovala provádění oznámené dohody. Z toho důvodu zrušil čl. 1 písm. c), d), a e) a čl. 3 písm. d) a e) sporného rozhodnutí, snížil pokutu na 30 milionů eur a zamítl zbývající část žaloby.
36. JCB podala tento kasační opravný prostředek dne 5. dubna 2004, přičemž navrhla, aby Soudní dvůr zejména:
- zrušil v plném rozsahu napadený rozsudek, jelikož porušuje právní předpisy

Společenství tím, že porušuje práva obhajoby JCB Service;

- podpůrně, zrušil rozsudek v rozsahu, v němž i) konstatuje, že došlo k obecnému omezení pasivních prodejů uskutečněných autorizovanými prodejci a k omezení zdrojů zásobování distributorů ve Francii a Itálii, které brání vzájemnému zásobování, a ii) ukládá za tato jednání pokutu;
- vydal konečné rozhodnutí, kterým by, zcela nebo částečně, zrušil sporné rozhodnutí a zrušil nebo snížil pokutu.

37. Komise ve své kasační odpovědi navrhuje, aby Soudní dvůr zamítl kasační opravný prostředek v plném rozsahu, a ve svém vzájemném kasačním opravném prostředku požaduje, aby Soudní dvůr zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž snižuje výši uložené pokuty o částku, o kterou byla zvýšena s ohledem na přitěžující okolnost, kterou představuje sankce uložená distributorovi.

Úvodní poznámky

38. Před zkoumáním důvodů, na nichž je založen kasační opravný prostředek, je třeba

uvést dvě obecné poznámky týkající se způsobu argumentace JCB, v níž v široké míře odkazuje na důkazy přezkoumané Komisí a Soudem prvního stupně a klade značný důraz na mlčení Komise v letech 1975 až 1996.

39. Zprvve, pokud jde o příslušné role Komise a soudů při posuzování porušení pravidel práva Společenství v oblasti hospodářské soutěže, pokud Komise přijímá rozhodnutí, kterým konstatuje, že došlo k protiprávnímu jednání, a ukládá pokutu, dotčený podnik může napadnout jak platnost takového zjištění, tak výši pokuty před Soudem prvního stupně.

40. Pokud jde o první aspekt, pravomoc Soudu je omezena na přezkoumání legality, v jehož rámci může ověřit, zda se Komise dopustila zjevně nesprávného skutkového posouzení, ale pokud jde o druhý aspekt, je mu svěřena neomezená pravomoc pozměnit pokutu. Nicméně funkcí Soudu prvního stupně není věc znovu posuzovat, čímž by byla nahrazena funkce Komise, ale přezkoumat, zda je rozhodnutí stíženo vadami, jichž se buď dovolával žalobce, nebo jež má Soud přezkoumat i bez návrhu z důvodu veřejného pořádku.

41. Rozhoduje-li Soudní dvůr o kasačním opravném prostředku, je podstatně více

omezen. Není oprávněn znovu posuzovat skutkový stav, s výjimkou případu, kdy došlo ke zkreslení důkazů, nebo případu nesprávného právního posouzení skutkového stavu¹⁶; jeho úloha je omezena na určení, zda navrhovatel prokázal, že se Soud prvního stupně dopustil nesprávného právního posouzení při vlastním přezkoumání platnosti rozhodnutí Komise.

žádný závěr, jak Soud prvního stupně uvedl v bodě 80 svého rozsudku. *A fortiori*, z mlčení Komise ohledně skutečností, které jí byly oznámeny, nelze vyvozovat žádný závěr o slučitelnosti skutečností, které v takovém oznámení výslovně zmíněny nebyly.

42. Zdá se, že se JCB na mnoha místech tohoto kasačního opravného prostředku domnívá, že to byl Soud prvního stupně, kdo konstatoval porušení práva hospodářské soutěže a uložil pokutu, a požadoval po Soudním dvoru, aby přezkoumal všechny důkazy. Rozsah kontroly Soudu je však omezen, jak bylo uvedeno výše.

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku: práva obhajoby a presumpce nevin

44. JCB tvrdí, že Soud prvního stupně porušil právo Společenství tím, že porušil i) její práva obhajoby a ii) její práva na presumpci nevin.

43. Zadruté, z procesních pravidel stanovených nařízeními č. 17, č. 27 a č. 99/63¹⁷ je zřejmé, že Komise může udělit negativní atest (nebo „uklidňující“ dopis) jako odpověď na oznámení, které nevede ke zjištění porušení pravidel hospodářské soutěže, ale není k tomu povinna. Nicméně pouze tato sdělení, jelikož jsou výslovně upravena, mohou vést k legitimní důvěře, že oznámené praktiky nepředstavují protiprávní jednání, z pouhého mlčení Komise nelze vyvozovat

K právům obhajoby

Napadený rozsudek

45. V prvním stupni společnost JCB uvedla, že Komise nesplnila svou povinnost jednat v přiměřené lhůtě, která vyplývá jednak z obecné zásady práva Společenství zakotvené v judikatuře, a jednak z čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o lidských právech.

16 — Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, body 47 a násl.; viz také body 73 a 74 níže).

17 — Viz výše bod 7 a následující.

46. Soud prvního stupně rozlišoval jednak mezi přezkumem dohod oznámených v roce 1973, který vedl k zamítnutí žádosti o výjimku, a jednak vyšetřováním stížnosti podané v roce 1996, která byla předmětem zbývajících částí výroku sporného rozhodnutí¹⁸.

47. Pokud jde o oznámení z roku 1973, uznal, že Komise tím, že rozhodnutí přijala až za 27 let, nesplnila svou povinnost jednat v přiměřené lhůtě, ale měl za to, že toto nesplnění povinnosti se nemohlo dotknout legality zamítnutí žádosti o výjimku ani zjištění, že došlo k protiprávnímu jednání¹⁹. Samotná skutečnost, že žádost o výjimku nebyla zamítnuta v přiměřené lhůtě, nemohla vést k neplatnosti zamítnutí²⁰. Nesplnění povinnosti jednat v přiměřené lhůtě nemůže odůvodnit zrušení rozhodnutí, pokud není prokázáno, že nepřiměřeně dlouhá délka řízení ovlivnila možnost dotčených podniků účinně se obhajovat²¹. Žádné konstatování protiprávního jednání v napadeném rozhodnutí nevycházelo z oznámených skutečností, ale z jednání odchylujících se od jednání upravených oznámenými dohodami, a tedy nepřiměřená délka řízení nemohla ovlivnit legalitu řízení o těchto jednáních²². V každém případě společnost JCB neuplat-

nila, že nepřiměřená délka řízení způsobila zvláštní procesní pochybení, avšak pouze uplatnila, že jednání Komise odhalilo špatné vedení spisu²³.

48. Pokud jde o stížnost z roku 1996, celková délka řízení se nezdá být nepřiměřená vzhledem ke komplexnosti věci, ale mohla by opět vést ke zrušení rozhodnutí, pouze pokud by bylo prokázáno, že jí byla porušena práva obhajoby navrhovatelky. Společnost JCB však pouze uplatnila, že délka řízení odhalila podjatost a nesprávné vyřizování spisu Komisí²⁴.

Argumenty

49. Podle navrhovatelky se Soud prvního stupně dopustil nesprávného právního posouzení tím, že nezohlednil dopady porušení jejích práv obhajoby Komisí. Jeho výklad argumentů společnosti JCB byl nepřiměřeně restriktivní, čímž porušil i) svou povinnost podat odpověď na uplatněné argumenty a ii) zásadu *iura novit curia*, podle níž Soud, je-li upozorněn na určité porušení práv, je povinen sám posoudit okolnosti takového

18 — Bod 37 rozsudku.

19 — Bod 38.

20 — Bod 39, který cituje rozsudek ze dne 14. února 2001, *Trabisco v. Komise* (T-26/99, Recueil, s. II-633, bod 52), a rozsudek *Sodima v. Komise* (T-62/99, Recueil, s. II-655, bod 94).

21 — Bod 40, který cituje rozsudek ze dne 20. dubna 1999, *LVM v. Komise* (T-305/96, T-306/94, T-307/94, T-313/94, T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Recueil, s. II-931, bod 122).

22 — Bod 41.

23 — Bod 42.

24 — Body 43 až 45.

porušení práv a povahu práv, jejichž ochrana je požadována. Společnost JCB tvrdí, že výslovně uplatnila, že Komise nesplnila své povinnosti, pokud jde o její práva obhajoby v souvislosti s oznamovacím řízením, zdůraznila povinnost vzít v úvahu délku každého stadia oznamovacího řízení a zdůraznila, že nepřiměřeně dlouhá délka trvání celého řízení byla neopodstatněná. Je tedy zřejmé, že se dovolávala nemožnosti účinně se obhajovat.

50. Komise se domnívá, že se společnost JCB dovolávala svých práv obhajoby před Soudem prvního stupně pouze obecně ve vztahu k údajně nepřiměřené délce trvání oznamovacího řízení a řízení o protiprávním jednání, aniž by upřesnila, v čem byla její možnost hájit své postavení v jednom či druhém řízení dotčena. Její snaha rozšířit své argumenty v kasačním opravném prostředku je nepřipustná. Ze zásady *iura novit curia* nemůže vyplývat požadavek, aby Soud doplňoval lakonické argumenty, které mohou být přijaty, pouze pokud jsou podloženy skutkovými okolnostmi. Tvrzení navrhovatelky se týká nedodržení formálního postupu a nemá žádný vztah k nepřiměřené délce trvání řízení o výjimce ani k argumentu předloženému v prvním stupni.

51. Podpůrně společnost JCB uplatňuje, že Soud prvního stupně měl zkoumat nepřiměřenou délku trvání řízení i bez návrhu, jakožto důvod veřejného pořádku, jelikož

přímo z její povahy vyplývá, že jde o porušení podstatné procesní náležitosti.

52. Komise tvrdí, že Soud prvního stupně nemohl zkoumat z úřední povinnosti žádnou konkrétní otázku týkající se práv obhajoby vyplývající z délky trvání řízení, protože takové otázky nejsou obecně zjevné a nebyly zjevné ani v tomto případě.

Závěry

53. Soud prvního stupně měl za to, že prodlení mezi prvním oznámením Komisi uskutečněným společností JCB v roce 1973 a přijetím sporného rozhodnutí v roce 2000 bylo politováníhodné, ale že neovlivnilo práva obhajoby společnosti JCB.

54. Domnívám se, že tento názor je správný.

55. Je zřejmé, že v rozsahu, v němž rozhodnutí konstatovalo, že společnost JCB porušila článek 81 ES, nebylo toto konstatování v žádném ohledu založeno výlučně na pouhém provádění dohod řádně oznáme-

ných v letech 1973 a 1975. I když se Komise domnívala, že omezující účinky oznámených ustanovení byly posíleny neoznámenými omezeními²⁵, je zřejmé, že všechny praktiky, u nichž bylo zjištěno protiprávní jednání a za něž byla uložena pokuta, byly založeny buď na ustanoveních dohod, které nebyly řádně oznámeny, nebo na jednáních, která se nevztahovala k žádné dohodě²⁶.

56. V rozsahu, v němž rozhodnutí zamítlo žádost o výjimku z roku 1973 a požadovalo po společnosti JCB, aby ukončila některé praktiky, jediným účinkem nepřiměřené délky řízení bylo, že umožnilo společnosti JCB, aby pokračovala ve svém jednání po delší dobu.

57. V rozsahu, v němž rozhodnutí uložilo společnosti JCB pokutu, je zřejmé, že dohody řádně oznámené v roce 1973 při stanovení výše této pokuty, jež vycházela pouze z ostatních dohod nebo jednání, posuzovány nebyly²⁷.

58. Společnost JCB neuvedla rovněž žádné další uspokojivé vysvětlení, jak mohla být její práva obhajoby dotčeným prodlením ovlivněna. Uvádí své právo zahájit dialog s Komisí

a podat žalobu z důvodu, že Komise nesplnila svou povinnost jednat; avšak žádné z těchto práv nemohlo být dotčeno pouhým plynutím času a společnost JCB mohla nadále oznámit, ve správné formě, která jí byla známa, další dohody a praktiky, jichž se dopustila.

59. V důsledku toho doba, která uplynula mezi původními oznámeními a přijetím sporného rozhodnutí, neměla žádný vliv na práva obhajoby společnosti JCB a není třeba zjišťovat, zda měl v tomto ohledu Soud prvního stupně přezkoumat z úřední moci další otázky. Je třeba pouze upozornit na to, že Soud prvního stupně nepřezkoumal argumenty společnosti JCB a že rozhodl, že její práva obhajoby nebyla dotčena²⁸.

60. Tyto závěry nijak neomlouvají mimořádně velké prodlení při vyřizování žádosti o výjimku společnosti JCB, která značně překračuje meze pro přijatelné správní postupy; nicméně prodlení se nedotklo práv obhajoby společnosti JCB, jak uplatňuje.

25 — Viz bod 205 sporného rozhodnutí.

26 — Viz zvláště body 149, 158, 163, 171, 175 a 252 sporného rozhodnutí.

27 — Viz bod 231 a násl. sporného rozhodnutí.

28 — Bod 45 napadeného rozsudku.

K presumpci nevinny

k závěru, že z vedení správního řízení nevyplývá, že Komise vykládala dokumenty a skutečnosti zavádějícím nebo zkreslujícím způsobem ani že se ke společnosti JCB chovala podjatě²⁹.

Napadený rozsudek

Argumenty

61. V prvním stupni společnost JCB uvedla, že Komise nedodržela zásadu presumpce nevinny a že posuzovala skutkové okolnosti podjatě, přičemž nezohlednila důkazy v její prospěch a předpokládala, že se protiprávního jednání dopustila, čímž porušila zásadu výhody pochybnosti.

64. Společnost JCB tvrdí, že napadený rozsudek porušil její právo na presumpci nevinny, které znamená, že jakákoli rozumná pochybnost ohledně důkazů musí být vykládána ve prospěch obviněného v souladu se související zásadou *in dubio pro reo*.

62. Soud prvního stupně měl za to, že obecná presumpce viny může být přičtena v neprospěch Komise pouze tehdy, pokud posouzení skutkového stavu v rozhodnutí nebylo založeno na důkazech, které předložila.

65. Zprv, Soud prvního stupně nesprávně vyvodil z vydání druhého oznámení námitek, že obecná presumpce viny může být přičtena v neprospěch Komise pouze tehdy, pokud posouzení skutkového stavu v rozhodnutí nebylo založeno na důkazech, které předložila. Namísto toho měl uznat, že první oznámení námitek založené na oznámených dohodách již porušuje presumpci nevinny, pokud neuvádí důkazy alespoň o tom, že dotčené jednání „[ne]spadá do rozsahu činností popsanych v oznámení“³⁰.

63. Přezkoumal rovněž čtyři příklady údajné podjatosti, jež uvedla společnost JCB – interní zprávu ze dne 16. května 1995, interní dopis ze dne 13. dubna 1995, dva rozsudky francouzských soudů a přepis rozhovoru mezi zaměstnanci Komise a distributorem JCB ze dne 6. listopadu 1996 – a došel

29 – Body 53 až 60 napadeného rozsudku.

30 – Viz čl. 15 odst. 5 písm. a) nařízení č. 17, citované výše v bodě 14.

66. Zadržet, pokud jde o zprávu a dopis z roku 1995 a o přepis z roku 1996³¹, Soud prvního stupně nezohlednil důkazy, které Komise ponechala bez povšimnutí nebo nesprávně vyložila, čímž porušila svou povinnost zajistit, aby byla dodržována zásada presumpce nevin.

67. Zatřetí, Soud prvního stupně odmítl význam rozhodnutí některých vnitrostátních soudů a toto odmítnutí nedostatečně odůvodnil. Odvolací soud v Paříži uznal, že odmítnutí zásobovat společnost Central Parts bylo založeno pouze na protiprávním jednání této společnosti. Soud prvního stupně nemůže na základě údajného přístupu společnosti JCB k paralelním dovozům společnosti Central Parts konstatovat, že společnost JCB porušila článek 81 ES³², a současně popřít význam rozhodnutí odvolacího soudu. Společnost JCB rovněž uvádí rozsudek obchodního soudu v Nîmes a rozhodnutí francouzského a irského úřadu pro hospodářskou soutěž, jež byly všechny příznivé pro její obhajobu.

68. Začtvrté, společnost JCB tvrdí, že Soud prvního stupně ponechal bez povšimnutí fax z roku 1996 a zprávu z roku 1997, které představovaly důkaz ve prospěch navrhovatelky, čímž opět porušil presumpci nevin.

69. Komise se domnívá, že společnost JCB zaměňuje zásadu *in dubio pro reo*, která je standardní zásadou pro hodnocení důkazů, a obecnější pravidlo presumpce nevin, o které se jedná v tomto případě. Porušení presumpce nevin předpokládá více než jen pouhé pochybení v hodnocení důkazů.

70. Zpráva z roku 1995³³ není důkazem ve prospěch navrhovatelky v případě neexistence důkazů, že podle ní jednala, a Soud prvního stupně rozhodl, že existovaly dostatečné důkazy, které prokazují, že omezení uložená při pasivních vývozech trvala nadále až do roku 1998. Soud prvního stupně dále došel k závěru, že vysvětlení Komise, proč vyloučila zápis z roku 1996, bylo zcela přijatelné.

71. Soud prvního stupně posoudil uvedená vnitrostátní rozhodnutí, avšak došel ke správnému závěru, že nejsou pro jednotlivá protiprávní jednání v tomto případě relevantní. Rozhodnutí francouzského a irského úřadu pro hospodářskou soutěž nebyla v této souvislosti před Soudem prvního stupně zmiňována, argumenty předložené v tomto ohledu jsou tedy nepřijatelné. Cílem zbývajících argumentů je nové posouzení skutečností Soudem prvního stupně, a jsou tedy rovněž nepřijatelné.

31 — Viz bod 63 výše.

32 — V bodech 92 a 98 napadeného rozsudku.

33 — Bod 63 výše.

Závěry

72. Hlavním argumentem společnosti JCB je, že Soud prvního stupně z důkazů nesprávně dovodil, že Komise nebyla podjatá proti společnosti JCB v rozporu se zásadu presumpce nevinu, kterou měla uznat.

73. Alespoň v širším smyslu tak společnost JCB požaduje nové posouzení důkazů předložených Soudu prvního stupně. Vzhledem k tomu, že kasační opravné prostředky jsou omezeny na přezkoumání právních otázek, není v zásadě věcí Soudního dvora provést takové posouzení. Pouze posoudí, zda Soud prvního stupně zkreslil jasnou povahu důkazů nebo zda z dokumentů ve spisu vyplývají nějaké věcné nepřesnosti ve zjištěních³⁴.

74. Zdá se, že v tomto případě nejde ani o jednu z uvedených situací. Ačkoli společnost JCB uvádí judikaturu týkající se zkreslení důkazů a zjevných věcných nepřesností, aspekty rozsudku, které napadá, se týkají závěrů, ke kterým Soud prvního stupně dospěl na základě svého přezkoumání důkazů a jež podle mého názoru spadají do rámce běžného posouzení důkazů,

a nevyplývá z nich žádné zkreslení. Společnost JCB v žádném bodě neshledá žádnou věcnou nepřesnost v tom, jakým způsobem Soud prvního stupně vykládá dokumenty, které mu byly předloženy – na rozdíl od případů, v nichž Soudní dvůr dospěl k závěru, že ke zkreslení důkazů došlo³⁵.

75. Zvláštní argumenty společnosti JCB postačí přezkoumat stručně.

76. Vydání oznámení námitek nemůže být jednak za žádných okolností považováno samo o sobě za důkaz presumpce viny; pokud by tomu tak bylo, mohlo by zahájení jakéhokoli trestního nebo kvazi-trestního řízení nebo vyšetřování napadeno. Takový důkaz může poskytnout pouze následný průběh řízení a v tomto případě byla opomenutí v prvním oznámení námitek opravena ve oznámení druhém.

77. Krom toho Soud prvního stupně přezkoumal důkazy, které společnost JCB uvedla jako příklady údajné podjatosti Komise (Komise totiž nezohlednila jejich povahu důkazů ve prospěch navrhovatelky). Nedošpěl na základě toho k závěru, že důkazy nebyly v žádném směru ve prospěch navrho-

34 — Viz např. rozsudky ze dne 2. března 1994, Hilti v. Komise (C-53/92 P, Recueil, s. I-667, bod 42); ze dne 1. června 1994, Komise v. Brazzelli Lualdi a další (C-136/92 P, Recueil, s. I-1981, body 47 až 49), jakož i ze dne 14. července 2005, Rica Foods v. Komise (C-40/03 P, Sb. rozh. s. I-6811, bod 60).

35 — Viz např. rozsudek ze dne 27. ledna 2000, DIR International Film a další v. Komise (C-164/98 P, Recueil, s. I-447, body 43 až 48); ze dne 3. dubna 2003, Parlament v. Samper (C-277/01 P, Recueil, s. I-3019, body 45 až 49); rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2003, Belgie v. Komise (C-197/99 P, Recueil, s. I-8461, body 64 až 67).

vatelky, ale k závěru, že v zacházení Komise neukazovalo nic na podjatost. Argument společnosti JCB v kasačním opravném prostředku však směřuje k prokázání, že důkaz byl v její prospěch, což je zcela odlišná otázka. Pouhá existence důkazů ve prospěch navrhovatelky nevede vždy k příznivému zjištění, pokud existují další důkazy jiné povahy, a nemůže ani nevyhnutelně vést k závěru o podjatosti v případě nepříznivého rozhodnutí.

Zákaz pasivních prodejů ve Francii, Spojeném království a Itálii

Napadený rozsudek

78. Zastávám proto názor, že první důvod kasačního opravného prostředku je nepřipustný nebo neopodstatněný, a měl by být zamítnut.

80. V prvním stupni Společnost JCB uplatňovala, že Komise neprokázala existenci omezení pasivních prodejů uskutečňovaných autorizovanými prodejci ve Spojeném království, v Irsku, ve Francii a v Itálii konečným uživatelům a autorizovaným distributorům mimo jejich výhradní území a že jediný výslovný zákaz uvedený v dohodách se týkal prodejů neautorizovaným prodejcem.

Ke druhému důvodu kasačního opravného prostředku: porušení článku 81 ES

79. Společnost JCB tvrdí, že Soud prvního stupně se dopustil nesprávného právního posouzení tím, že i) ji „odsoudil“ za ukládání obecného zákazu pasivních prodejů ve Francii, Spojeném království a Irsku, že ii) ji „odsoudil“ za omezování zdrojů zásobování autorizovaných prodejců ve Francii a Itálii a že iii) odmítl zrušit zamítnutí její žádosti o výjimku.

81. Pokud jde o Spojené království, Soud prvního stupně poznamenal, že doložka 4 dohody změněné v roce 1975 neobsahovala žádný takový obecný zákaz, ale že Komise tvrdila, že tato doložka byla vykládána tak, že jej obsahuje. Soud prvního stupně přezkoumal různé dokumenty, které Komisi vedly k jejím závěrům³⁶, a dovedl, že „ve Spojeném království byly restriktivní praktiky, které se lišily od obsahu oznámených dohod, prováděny“³⁷.

36 — Podrobně uvedené v bodech 84 až 91 sporného rozhodnutí.

37 — Body 86 až 89 napadeného rozsudku.

82. Pokud jde o Irsko, provedl Soud prvního stupně obdobný rozbor. Dohody oznámené v letech 1973 a 1975 neobsahovaly žádnou doložku zakazující velkoprodeje neautorizovaným zástupcům, ale neoznámená dohoda z roku 1992 zakazovala jak aktivní, tak pasivní prodeje s výjimkou prodejů schválenému sub-dodavateli. Soud prvního stupně opět přezkoumal dokumenty, na nichž Komise založila své rozhodnutí³⁸, a uznal, že jsou dostatečné, aby prokázaly omezení pasivních prodejů mimo území. Výjimka udělená irským Competition Authority (úřadem pro hospodářskou soutěž), jíž se dovořovala společnost JCB, nebyla pro účely výkonu pravomocí svěřených Komisi právem Společenství relevantní, ale byla v každém případě založena na dohodě, která nebyla Komisi oznámena³⁹.

83. Pokud jde o Francii, Soud prvního stupně zjistil, že neoznámená standardní dohoda o autorizovaném prodeji obsahovala výslovný zákaz pasivních prodejů mimo území. V každém případě dokumenty uvedené Komisi⁴⁰ prokázaly, že v praxi k omezením docházelo. Rozhodnutí francouzské rady pro hospodářskou soutěž uvedené společností JCB není relevantní, jelikož se týkalo odlišné distribuční sítě a dohody o autorizovaném prodeji⁴¹.

Argumenty

84. Pokud jde o Francii, společnost JCB uplatňuje, že dohodu o autorizovaném prodeji nelze vykládat tak, že výslovně zakazuje pasivní prodeje, že jeden ze tří posuzovaných dokumentů – dopis týkající se poplatků za poprodejní servis – byl na jiném místě⁴². Soudem prvního stupně posouzen jako nedostatečný důkaz a že další z těchto dokumentů uznal existenci soutěžního tlaku mezi autorizovanými prodejci, kteří neoprávněně zasahují na území ostatních prodejců.

85. Komise namítá, že napadené rozhodnutí v každém případě nebylo založeno na tvrzení, že došlo k výslovnému zákazu v dohodě o autorizovaném prodeji, ale na skutečném uplatňování dohody, že Soud prvního stupně nevzal v úvahu důkazní hodnotu dopisu týkajícího se poplatků za poprodejní servis, že druhý uvedený dokument jasně konstatuje existenci dohod o územním prodeji a že se společnost JCB nevyjadřuje ke třetímu dokumentu posuzovanému jak v rozhodnutí, tak v rozsudku.

86. Pokud jde o Spojené království a Irsko, hlavním argumentem společnosti JCB je, že

38 — Bod 122 sporného rozhodnutí.

39 — Body 90 až 95 napadeného rozsudku.

40 — Zvláště v bodě 113 sporného rozhodnutí.

41 — Body 96 až 100 napadeného rozsudku.

42 — V bodech 139 až 145 napadeného rozsudku.

Soud prvního stupně nesprávně vyložil různá sdělení, která přezkoumal; tj., podle tvrzení Komise, zastřená snaha o nové hodnocení důkazů.

Závěry

87. Nevidím v této části argumentu společnosti JCB nic, co by se mohlo týkat jakéhokoli možného porušení článku 81 ES. To, co se snaží navrhovatelka dokázat, je, že Soud prvního stupně vyvodil z důkazů nesprávné závěry. Jak jsem připomněl, Soudní dvůr není příslušný k přezkumu těchto závěrů, ledaže by došlo ke zkreslení důkazů.

88. V tomto případě je možné, že Soud prvního stupně zkreslil smysl francouzské dohody o autorizovaném prodeji⁴³, když došel k závěru, že zde byl dán výslovný zákaz pasivních prodejů.

43 — Příslušné ustanovení zní takto: „Zmocněný distributor se rovněž zavazuje, že nebude prodávat ani distribuovat výrobky a náhradní díly společnosti JCB z místa, kde má sídlo, dceřinou společností nebo sklad, jsou-li umístěné mimo jeho území. Zmocněný distributor se zavazuje, že nebude podporovat prodej, přímo, nebo nepřímo, výrobků nebo náhradních dílů společnosti JCB mimo své území.“

89. Nicméně, jak uvedla Komise, toto možné zkreslení se týká otázky, která není relevantní, pokud jde o platnost sporného rozhodnutí, které nevycházelo z ustanovení dohody, ale z jejího provádění.

90. Pokud jde o zbývající část, je zřejmé, že se společnost JCB pouze domáhá nového hodnocení důkazů předložených Soudu prvního stupně, a Soudnímu dvoru nepřísluší toto nové hodnocení v rámci řízení o kasačním opravném prostředku provádět.

Omezení zdrojů zásobování ve Francii a Itálii

Napadený rozsudek

91. Společnost JCB v prvním stupni uvedla, že Komise vyložila nesprávně dohody pro Francii a Itálii v tom smyslu, že autorizované prodejce zavazovaly zásobovat se pouze u národní dceřiné společnosti JCB a že jim zakazovaly uskutečňovat vzájemné dodávky, zatímco cílem sporných doložek bylo pouze zajistit, aby distributoři prodávali pouze výrobky společnosti JCB, a že Komise nevyšetřila, zda byly kritizované doložky skutečně používány.

92. Soud prvního stupně zjistil, že neoznámené dohody měly omezující cíl, že byly používány ve Francii, ne-li v Itálii, ale že vzhledem k tomuto cíli nejsou jejich skutečné účinky relevantní⁴⁴. Komise tedy došla ke správnému názoru, že protiprávní jednání prokázáno bylo⁴⁵.

čl. 3 písm. c) a čl. 3 písm. d) bod 2 nařízení 1983/83 požadují, aby byl umožněn přístup k alternativním zdrojům zásobování mimo smluvní území.

Závěry

Argumenty

93. Společnost JCB tvrdí, že zjištění Soudu prvního stupně v tomto bylo ohledu v rozporu s blokovou výjimkou podle nařízení 1983/83⁴⁶, a dříve podle nařízení 67/67⁴⁷, která se mohla na příslušné doložky dohod vztahovat.

95. Společnost JCB nepopírá, že jde o nový argument, který nebyl uplatněn před Soudem prvního stupně, ani netvrdí, že jde o otázku veřejného pořádku, kterou měl Soud prvního stupně přezkoumat i bez návrhu. Argument je zjevně namířen proti platnosti rozhodnutí Komise, a Soudu prvního stupně nemůže být vytýkáno, že jej nepřezkoumal. Z toho důvodu je nejen nepřijatelný⁴⁸, ale v každém případě ani neprokazuje, že by napadený rozsudek obsahoval nesprávné právní posouzení.

94. Komise má za to, že toto tvrzení je zcela nové, a tedy nepřijatelné, že v prvním stupni společnost JCB mlčky připustila, že se na její dohody ve Francii a Itálii nevztahovala blokova výjimka a že v každém případě

K odmítnutí zrušit zamítnutí žádosti o výjimku

Napadený rozsudek

44 — V souladu s judikaturou v rozsudku Soudního dvora ze dne 13. července 1966, Consten a Grundig v. Komise (56/64 a 58/64, Recueil, s. 299); rozsudku Soudu ze dne 6. dubna 1995, Ferriere Nord v. Komise (T-143/89, Recueil, s. II-917, body 30 a 31); jakož i v rozsudcích Soudního dvora ze dne 17. července 1997, Ferriere Nord v. Komise (C-219/95 P, Recueil, s. I-4411, body 13 až 15), a ze dne 30. června 1966, Société technique Minière (56/65, Recueil, s. 235).

45 — Body 111 až 118 napadeného rozsudku.

46 — Viz bod 15 výše.

47 — Nařízení Komise 67/67/EHS ze dne 22. března 1967 o použití čl. [81 odst. 3] Smlouvy o ES na kategorie výhradních dohod (Úř. věst. 1967, 57, s. 849).

96. V prvním stupni společnost JCB uplatnila, že její žádost o výjimku byla odůvod-

48 — Viz například rozsudek Brazzelli Luaidi, bod 59, citovaný v poznámce pod čarou 34.

něná, protože, v souladu s požadavky čl. 81 odst. 3 ES⁴⁹, spojení výhradního územního zastoupení a selektivity prodejců nebylo na újmu spotřebitelům, ale naopak zlepšilo distribuci výrobků, a že Komise neuvedla žádné platné důvody pro zamítnutí žádosti. Odvolala se zvláště na dvě věci, o nichž se domnívala, že jsou podobné – BMW a Ivoclar⁵⁰ –, a v nichž byly výjimky povoleny.

Argumenty

98. Zprvce, společnost JCB uvádí, že Soud prvního stupně nesprávně omezil své úvahy pouze na jednu z oznámených dohod, zatímco žádost o výjimku zahrnovala všechny tyto dohody, společně s pozměněnými verzemi, oznámenými v letech 1973 a 1995.

99. Zadruhé, Soud prvního stupně si protiřečí v tom, že potvrdil odůvodnění Komise v bodech 201 až 222 sporného rozhodnutí, které bylo založeno mimo jiné na třech údajných protiprávních jednáních, o nichž Soud prvního stupně na jiném místě usoudil⁵², že nejsou dostatečně odůvodněná.

97. Soud prvního stupně konstatoval, že společnost JCB se omezila na obecné tvrzení, že dotčená dohoda (standardní distribuční vývozní dohoda týkající se Irska, Švédska a britských Normanských ostrovů oznámená v roce 1973) splňovala požadavky pro výjimku, aniž by uvedla, jaké konkrétní výhody ji měly opravňovat k takovému rozhodnutí. Důvody Komise pro zamítnutí žádosti byly široce rozvedeny v bodech 201 až 222 sporného rozhodnutí. Kromě toho Komise prokázala, že rozhodnutí o výjimkách, jichž se dovolávala společnost JCB, nejsou srovnatelná⁵¹.

100. Zatřetí, Soud prvního stupně nesprávně vyložil pravidla týkající se výjimek. Omezení pasivních prodejů neexistuje, zásady vyplývající z rozhodnutí BMW a Ivoclar tedy měly být použity obdobně a měly vést k udělení výjimek.

101. Konečně, Soud prvního stupně rozhodl nesprávně⁵³, že společnost JCB neuvedla

49 — Viz bod 6 výše.

50 — Rozhodnutí Komise 75/73/EHS ze dne 13. prosince 1974 v řízení podle článku [81] Smlouvy o ES (IV/14.650 – Bayerische Motoren Werke AG) (Úř. věst. 1975, L 29, s. 1) a rozhodnutí Komise 85/559/EHS ze dne 27. listopadu 1985 v řízení podle článku [81] Smlouvy o ES (IV/30.846 – Ivoclar) (Úř. věst. 1985, L 369, s. 1).

51 — Body 160 až 169 napadeného rozsudku.

52 — V bodech 133, 145 a 154 napadeného rozsudku.

53 — V bodě 166.

přesné výhody, které její distribuční síť přináší. Výčet těchto výhod je uveden v seznamu v bodech 207 až 208 samotného sporného rozhodnutí, a navrhovatelka byla oprávněna se jich dovolávat.

jednání, o nichž Soud prvního stupně shledal⁵⁵, že mají zásadní význam, a která byla relevantní pro závěr, že podmínky čl. 81 odst. 3 ES splněny nebyly.

102. Komise uplatňuje, že se společnost JCB domáhá pouze toho, aby byl znovuotevřen přezkum, provedený Soudem prvního stupně, komplexního skutkového a hospodářského hodnocení Komise; její argumenty by měly být zamítnuty jako nepřípustné z tohoto samotného důvodu.

103. Pokud jde o zvláštní argumenty, má za to, zaprvé, že skutečnost, že Soud prvního stupně uvedl pouze standardní distribuční vývozní dohodu týkající se Irska, Švédska a britských Normanských ostrovů oznámenou v roce 1973, byla pouze chybou při psaní, ze které nevyplývají žádné důsledky, jelikož rozbor Komise se týkal všech oznámených dohod a byl potvrzen Soudem prvního stupně, který kromě toho zajistil, aby žádná pokuta nebyla uložena za neoznámenou dohodu.

104. Zadruté, odkaz na body 201 až 222 sporného rozhodnutí byl uveden pouze pro informaci. Posouzení Soudu prvního stupně ve věci samé je oddělené. V každém případě rozhodnutí odkazovalo⁵⁴ na jiná protiprávní

105. Zatřetí, společnost JCB se domáhá, aby bylo znovu posouzeno zjištění týkající se omezení pasivních prodejců, které odlišuje její situaci od situace ve věcech BMW a Ivoclar. Kromě toho, dohody BMW, pro něž byla udělena výjimka, rovněž umožňovaly aktivní prodej mimo území, který byl podmíněn splněním povinností v oblasti podpory prodeje. Dohody společnosti JCB omezují jak aktivní a pasivní prodeje, tak vzájemné zásobování a nejsou srovnatelné. Dohoda společnosti Ivoclar se týkala prodejních míst pro více značek a výjimka nebyla obnovena.

106. Konečně, odkaz Soudu prvního stupně na výhody, které tyto dohody přinesly, se týká kumulativních požadavků čl. 81 odst. 3 nebo vyhrazení přiměřeného podílu na výhodách spotřebitelům. Soud prvního stupně správně rozhodl, že společnost JCB neprokázala, že tyto požadavky splnila, ale omezila se v tomto směru na obecná tvrzení.

54 — V bodech 209, 214, 215 a 218.

55 — V bodě 185 napadeného rozsudku.

Závěry

107. Souhlasím s Komisí, že Soudnímu dvoru nepřísluší přezkoumávat argumenty společnosti JCB v rozsahu, v němž se jimi domáhá pouze nového posouzení rozboru Komise obsaženého ve sporném rozhodnutí. Kromě toho jsou s těmito argumenty spojeny další nejasnosti.

108. Co se týče prvního bodu, zdá se, že kritika společnosti JCB není relevantní. Z bodů 201 až 222, zejména z bodu 205, sporného rozhodnutí se zdá být zřejmé, že Komise posoudila všechny oznámené dohody, v souladu se způsobem, jakým byly prováděny. Soud prvního stupně tato posouzení schválil, aniž by svůj přezkum omezil pouze na jednu dohodu. Nemá tedy žádný význam, že konstatoval – omylem nebo z jiných důvodů – že se žádost vztahovala pouze na jednu dohodu.

109. Co se týče druhého bodu, skutečnost, že v bodě 161 svého rozsudku Soud prvního stupně uvedl, že „obecná otázka, zda distribuční systém společnosti JCB mohl být předmětem rozhodnutí podle čl. 81 odst. 3 ES [...] je projednána v bodech 201 až 222 sporného rozhodnutí“, a skutečnost, že schválil celkový závěr, který z toho vyplynul, nelze chápat tak, že schválil každý krok odůvodnění Komise v této části rozhodnutí, zvláště pokud na jiných místech konstatoval, že některé části tohoto odůvodnění jsou

neplatné. Společnost JCB uvádí, že rozhodnutí bylo založeno „mimo jiné“ – a tedy pouze zčásti – na třech údajných protiprávních jednáních zamítnutých Soudem prvního stupně z důvodu, že nebyly dostatečně právně prokázány.

110. Co se týče třetího bodu, argument společnosti JCB by mohl být relevantní, pouze pokud by bylo skutkové zjištění o existenci omezení pasivních prodejů zrušeno, a Soudnímu dvoru nepřísluší posuzovat tyto skutečnosti v rámci řízení o kasačním opravném prostředku.

111. Co se týče posledního bodu, z bodů 207 až 208 sporného rozhodnutí je zřejmé, že Komise provedla výčet některých výhod pro spotřebitele vyplývajících z distribučního systému společnosti JCB. Rozhodnutí poté uvádí seznam dalších vlastností, z nichž takové výhody nevyplývají, společně s omezeními, která nebyla nezbytná, což vedlo ke zjištění, v bodech 221 a 222, že nebyly splněny všechny kumulativní podmínky podle čl. 81 odst. 3 ES a že výjimka nemůže být udělena. Aby bylo možné toto rozhodnutí zrušit, musela by společnost JCB prokázat, že byly splněny *všechny* kumulativní podmínky. To však neučinila a možná nešťastná formulace bodu 166 napadeného rozsudku nemá v tomto směru žádné důsledky.

112. Zastávám proto stanovisko, že první důvod kasačního opravného prostředku je nepřipustný nebo neopodstatněný, a měl by být zamítnut.

Ke třetímu důvodu kasačního opravného prostředku: uložení a výpočet pokuty

Napadený rozsudek

113. V prvním stupni společnost JCB tvrdila, že skutkové okolnosti neprokázaly protiprávní jednání a byly v každém případě založeny na oznámených dohodách, za něž nemohla být žádná pokuta uložena. Kromě toho byla pokuta nepřiměřená ve srovnání s pokutami uloženými za obdobných okolností v případech Volkswagen a Opel⁵⁶. Komise nadhodnotila závažnost tvrzených protiprávních jednání a nezohlednila jejich skutečné účinky, rozsah skutečného uplatňování omezení, jejich proměnlivou intenzitu v čase nebo polehčující okolnosti, jako individuální výjimku udělenou irským Competition Authority nebo rozsudek pařížského odvolacího soudu.

114. Soud prvního stupně poznamenal, že podle čl. 15 odst. 5 písm. a) nařízení č. 17 pokuty nesmí být uloženy v souvislosti s jednáním, které je v mezích popsaných v dohodách oznámených v letech 1973 a 1975. Kromě toho, jelikož některá protiprávní jednání nebyla prokázána, musí být pokuta posouzena pouze s ohledem na omezení pasivních prodejů uvedené v čl. 1 písm. a) sporného rozhodnutí, která překračovala ustanovení oznámených dohod, a s ohledem na omezení zdrojů zásobování uvedené v čl. 1 písm. b), které nebylo zahrnuto v oznámení⁵⁷.

115. Její výše musí zohlednit okolnosti a závažnost porušení. Podle nařízení č. 17 a podle svých vlastních Pokynů o metodě stanovování pokut Komise stanovila pokutu ve výši 39 614 000 eur – 25 000 000 eur s ohledem na závažnost protiprávního jednání, zvýšenou o 13 750 000 eur (5 % za rok) s ohledem na odhadovanou dobu trvání v délce 11 let a 864 000 eur za přitěžující okolnosti⁵⁸.

116. Prokázaná protiprávní jednání byla závažná kvůli účinkům, které měla na fungování vnitřního trhu, které byly cílem nebo výsledkem rozdělování vnitrostátních

56 — Rozhodnutí Komise 98/273/ES ze dne 28. ledna 1998 v řízení podle článku [81] Smlouvy o ES (Věc IV/35.733 – VW) (Úř. věst. 1998, L 124, s. 60) a rozhodnutí Komise 2001/146/ES ze dne 20. září 2000 v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES (Věc COMP/36.653 – Opel) (Úř. věst. 2001, L 59, s. 1), uvedené v bodě 171 napadeného rozsudku.

57 — Body 175 až 177 napadeného rozsudku.

58 — Body 178 až 180.

trhů, a uložila tedy vysokou pokutu. Společnost JCB byla kromě toho ve Společenství a dotčeném odvětví relativně důležitým podnikem⁵⁹.

dentní schválení“, jelikož taková výtka je právu Společenství v oblasti hospodářské soutěže cizí. Rozhodnutí irského Competition Authority a pařížského odvolacího soudu se týkalo jiných skutečností⁶².

117. Na základě skutečností uvedených Komisí však měla být celková doba trvání protiprávního jednání 10 let, tj. od roku 1989 do roku 1998, namísto 11 let⁶⁰.

120. Komise však neměla považovat za přitěžující okolnost skutečnost, že společnost JCB uložila dceřině společnosti sankci za porušení doložky řádně oznámené dohody⁶³.

118. Společnostem Volkswagen a Opel byly uloženy pokuty za odlišných okolností a Komise není povinna vypočítávat pokuty jako procentní podíl obratu, podrobně dodržovat své předchozí postupy ani používat přesný matematický vzorec, a v důsledku toho skutečnost, že pokuty uložené společností Volkswagen, Opel a JCB představují rozdílný procentní podíl jejich obratu, nedokazuje diskriminační zacházení⁶¹.

121. Jelikož zvýšení pokuty s ohledem na přitěžující okolnosti nebylo odůvodněné a tři prvky protiprávního jednání zjištěné ve sporném rozhodnutí nebyly prokázány, rozhodl Soud prvního stupně, v rámci soudního přezkumu v plné jurisdikci podle článku 229 ES a článku 17 nařízení č. 17, o snížení pokuty na 30 milionů eur⁶⁴.

119. Pokud jde o polehčující okolnosti, společnost JCB nemůže oprávněně tvrdit, že nepřijetí formálního stanoviska Komisí, pokud jde o dohody, představuje „konklu-

122. Společnost JCB v tomto řízení uplatňuje, že Soud prvního stupně i) porušil základní zásady – řádné správy, ochrany legitimního očekávání a rovného zacházení –

59 — Body 182 a 183.

60 — Body 184 a 185.

61 — Body 186 až 189.

62 — Bod 190.

63 — Body 191 a 192.

64 — Body 193 a 194.

použitelné na ukládání pokut a ii) nesprávně použil pravidla upravující výpočet pokut, s ohledem na závažnost a délku protiprávního jednání a existenci polehčujících nebo přitěžujících okolností.

125. Zatřetí, Soud prvního stupně porušil zásadu rovného zacházení tím, že neodpověděl na tvrzení společnosti JCB, že pokuta byla neúměrně vysoká ve srovnání s pokutami uloženými společností Volkswagen a Opel za srovnatelných okolností a že nesnížil pokutu na úroveň, na jaké mohla být uložena v dřívějším stadiu, pokud by Komise jednala řádně.

Základní zásady použitelné na ukládání pokut

Argumenty

123. Společnost JCB zaprvé uplatňuje, že porušení zásady řádné správy, jež Soud prvního stupně shledal v nepřiměřeně dlouhé době, která předcházela odpovědi na oznámení, mělo vést k podstatnému snížení výše pokuty.

126. Komise zdůrazňuje v odpovědi na první dva body a na druhou část třetího bodu, že žádná pokuta nebyla uložena za dohody, tak jak byly oznámeny, ale pouze za jednání, které tyto dohody překračovalo a oznámené nebylo. Správní řízení tedy v tomto ohledu nebylo nepřiměřeně dlouhé; není možné vyvozovat legitimní očekávání z jakéhokoli přijatého, nebo nepřijatého postoje Komise vzhledem k oznámeným dohodám a Komise nemohla v žádném případě uložit pokutu dříve, než obdržela stížnost od společnosti Central Parts týkající se neoznámeného jednání.

124. Zadruhé, Soud prvního stupně nezhlednil legitimní očekávání, že po oznámení a počáteční korespondenci s Komisí a ve světle rozhodnutí vnitrostátních soudů a orgánů ochrany hospodářské soutěže existuje reálná možnost, že se na dohody o distribuci bude vztahovat výjimka.

127. Pokud jde o pokuty uložené společností Volkswagen a Opel, Komise tvrdí, že Soud prvního stupně odpověděl na argument společnosti JCB odůvodněným posouzením v bodech 187 až 189 svého rozsudku.

Závěry

128. Souhlasím s Komisí, že ačkoli může být prodloužení protiprávní, nepřiměřená délka přezkumu a zamítnutí žádosti o výjimku pro oznámené dohody nemůže mít žádný vliv na posouzení výše pokuty.

129. Soud prvního stupně objasnil v bodech 175 až 177 svého rozsudku, že podle čl. 15 odst. 5 písm. a) nařízení č. 17 nebude brát v úvahu žádné jednání, které je v mezích aktivit popsanych v dohodách oznámených v letech 1973 a 1975. Přezkoumal legalitu rozhodnutí o pokutě pouze s ohledem na omezení pasivních prodejů uvedená v čl. 1 písm. a) sporného rozhodnutí, která překračovala ustanovení oznámených dohod⁶⁵, a s ohledem na omezení zdrojů zásobování uvedená v čl. 1 písm. b) sporného rozhodnutí, která nebyla zahrnuta v oznámení.

130. Toto omezení rozsahu přezkumu se jeví jako zcela oprávněné. Z toho vyplývá, že Soud prvního stupně nemohl oprávněně zohlednit prodloužení Komise za účelem snížení pokuty uložené za jednání, ohledně kterého

nedošlo k nepřiměřené délce vyšetřování⁶⁶, společnost JCB z této nepřiměřené délky jednání nemohla vyvozovat žádné legitimní očekávání v souvislosti s jednáním, jež neoznámila⁶⁷, a nemůže být dáno žádné odůvodnění pro snížení pokuty na úroveň, na které by pokuta byla mohla být uložena, kdyby si Komise byla tohoto jednání vědoma dříve.

131. Pokud jde o srovnání s pokutami uloženými společností Volkswagen a Opel, je zřejmé, že Soud prvního stupně neodpověděl na argument společnosti JCB v bodech 186 až 189 svého rozsudku a společnost JCB nenapadla tento odkaz Soudu na správní uvážení Komise při posouzení různých dotčených skutečností. Namísto toho se domáhá, aby byl použit pevně daný vzorec v rozporu s citovanou judikaturou Soudu prvního stupně⁶⁸, jíž se JCB opět nedovolává.

Pravidla, jimiž se řídí výpočet pokut

Argumenty

132. Společnost JCB uplatňuje, že Soud prvního stupně se měl při posuzování výše

⁶⁶ — Viz také body 47 a 55 výše.

⁶⁷ — Viz také body 7 a násl., jakož i bod 43 výše.

⁶⁸ — Rozsudek Ferriere Nord v. Komise, uvedený výše v poznámce pod čarou 44; rozsudek ze dne 20. března 2002, LR AF 1998 v. Komise (T-23/99, Recueil, s. II-1705, body 234, 236 a 279), a ze dne 28. února 2002, Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise (T-354/94, Recueil, s. II-2111, bod 119).

⁶⁵ — Viz také body 86 až 89 napadeného rozsudku.

pokuty řídit Pokyny Komise⁶⁹, jak to učinil ve věci Archer Daniels Midland⁷⁰. Tím, že tak neučinil, se dopustil několika nesprávných právních posouzení.

133. Soud prvního stupně se zaprvé dopustil formálního pochybení tím, že určil, že dotčené praktiky představovaly „závažné“ porušení, avšak zachoval pokutu za „velmi závažné“ porušení. Každopádně ani povaha, ani dopad dotyčných praktik neodůvodňuje, aby byly kvalifikovány jako „velmi závažné“.

134. Zadruhé nesprávně dovodil, že délka trvání protiprávního jednání byla 10 let. Ta však měla být posuzována s ohledem na nedbalost Komise; dlouhá doba mlčení Komise vedla k tomu, že se společnost JCB legitimně domnívala, že její distribuční síť neporušuje pravidla hospodářské soutěže. Pokud by Komise jednala s řádnou péčí, nedošlo by k žádnému protiprávnímu jednání. V této souvislosti nesmí být délka trvání použita za účelem zvýšení částky pokuty. V každém případě důkazy, z nichž Soud prvního stupně vycházel, když konstatoval, že došlo k protiprávnímu jednání, neodůvodňují zjištění, že jeho délka trvání byla 10 let, a v bodě 184 svého rozsudku se neměl odvolávat na ostatní důkazy, jichž se dovolávala Komise.

135. Zatřetí nezohlednil existenci polehčujících okolností. Dotyčné protiprávní jednání nebylo úmyslné, ale bylo důsledkem nedbalosti a špatné správy Komise; společnost JCB stejné praktiky v Itálii neprováděla a měla důvod oprávněně pochybovat o tom, zda její jednání bylo protiprávní.

136. Konečně nesprávně posoudil tvrzené přitěžující okolnosti, zvláště interní sdělení pro zaměstnance o kartelových pravidlech.

137. Komise uvedla, že Pokyny vyjadřují její politiku při stanovování pokut ve světle nařízení č. 17. Ukládá tak sama sobě dodatečná pravidla obecné povahy, avšak nikoli pro další orgány, a to pouze do doby, než je zruší nebo změní, a Soud prvního stupně ani Soudní dvůr jimi nejsou vázány.

138. V každém případě první formální argument společnosti JCB je pouze sémantický a dotyčné praktiky jasně spadají do kategorie „velmi závažná“ protiprávní jednání ve smyslu Pokynů.

69 — Viz výše bod 12 a násl.

70 — Rozsudek ze dne 9. července 2003, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise (T-224/00, Recueil, s. II-2597, bod 42).

139. Pokud jde o délku protiprávního jednání, nepřiměřená délka posuzování oznámených dohod není relevantní pro vyšetřování protiprávních jednání, která nebyla formálně oznámená.

140. Pokud jde o polehčující a přitěžující okolnosti, společnost JCB se opět nesprávně snaží spojit prodlení týkající se oznámených dohod s vyšetřováním neoznámených praktik. Interní sdělení o kartelových pravidlech ukazuje, že si jich společnost JCB byla vědoma, nic však neprokazuje, že podle nich jednala.

Závěry

141. Je zřejmé, že Pokyny Komise nemohou být závazné pro Soud prvního stupně v rámci soudního přezkumu v plné jurisdikci, když mění výši pokuty. Společnost JCB ani neuplatňuje, že by se v řízení v prvním stupni dovolávala toho, že se Komise od Pokynů odchýlila ani že by to měl Soudní napravit.

142. Za těchto okolností nelze hledět na používání pojmu „závažná“ Soudem prvního stupně tak, že jím odkazuje pouze na kategorii „závažná“ protiprávní jednání uve-

denou v Pokynech, avšak nikoli na kategorii „velmi závažná“. V každém případě se na protiprávní jednání jasně vztahuje definice velmi závažného protiprávního jednání, která zní takto: „[...] praktiky, které ohrožují řádné fungování jednotného trhu, jako je rozdělování vnitrostátních trhů [...]“, „[...] s širším dopadem na trh, [...] s účinky v rozsáhlých oblastech společného trhu [...]“⁷¹. V důsledku toho Soud prvního stupně neměl žádný důvod stanovit pokutu na úrovni odpovídající méně závažným protiprávním jednáním.

143. Souhlasím s Komisí, že nepřiměřená doba, ve které odpověděla na oznámené dohody, jakkoli může být neuspokojivá, neovlivnila délku trvání protiprávních jednání, která spočívala v praktikách, které buď nebyly vůbec oznámené, nebo překračovaly rámec činností popsaných v oznámených dohodách. I kdyby Komise odpověděla na původní oznámení rychle, její odpověď by společností JCB nijak nenaznačila, zda jsou ostatní oznámené praktiky povolené, ať už samy o sobě, nebo ve spojení s oznámenými dohodami. Tato nepřiměřeně dlouhá doba nemůže být, přímo, nebo nepřímo, ani polehčující okolností, pokud jde o závažnost neoznámených praktik, ani nemůže odůvodnit jakýkoli předpoklad nebo nejistotu, pokud jde o jejich legalitu.

144. Pokud jde o důkaz, že zjištěné protiprávní jednání trvalo 10 let, společnost JCB se dovolává dat vydání dokumentů, jež Soud

71 — Bod 1.A Pokynů.

prvního stupně zvláště uvádí v úvodní části svého rozsudku a jež mají prokazovat protiprávní jednání. Jsem toho názoru, že je to zavádějící. Soud prvního stupně nebyl povinen, když posuzoval, zda Komise prokázala protiprávní jednání na základě předložených důkazů, uvádět všechny dokumenty, které odůvodňovaly toto zjištění, podle data jejich vydání. V důsledku toho mu nic nebránilo při posuzování délky protiprávního jednání odkazovat na ostatní skutečnosti uváděné Komisí, jak učinil v bodě 184 svého rozsudku.

145. Pokud jde o tvrzení, že Soud prvního stupně nezohlednil skutečnost, že praktiky nebyly prováděny v Itálii, společnost JCB má za to, že Soud „potvrzuje, že pasivní prodeje mimo výhradní území byly společné“, a uvádí dva body napadeného rozsudku. V těchto bodech⁷² však Soud prvního stupně uvádí pouze argumenty společnosti JCB předložené za tímto účelem, ale nedochází k žádnému závěru o jejich správnosti.

146. Konečně, pokud jde o interní sdělení, jež Komise považovala za přitěžující okolnost, ale o němž společnost JCB uplatňuje, že je okolností polehčující⁷³, nedomnívám se, že by bylo zjevně nesprávné považovat za

přitěžující okolnost, dopouští-li se podnik protisoutěžního jednání, důkaz toho, že si byl vědom, že takové jednání je v rozporu s právem Společenství a že není oprávněn jej uskutečňovat.

147. Jsem tedy toho názoru, že žádný z argumentů předložený společností JCB v kasačním opravném prostředku neprokázal, že se Soud prvního stupně ve svém rozsudku dopustil nesprávného právního posouzení, a že by tedy kasační opravný prostředek měl být zamítnut.

Vzájemný kasační opravný prostředek: odmítnutí přitěžující okolnosti

Napadený rozsudek

148. Soud prvního stupně uvedl v bodech 191 a 192 svého rozsudku, že Komise ve sporném rozhodnutí zvýšila pokutu o 864 000 eur, protože měla za to, že sankce, kterou společnost JCB uložila distributorovi z důvodu porušení doložky 4 dohody o autorizovaném prodeji pro Spojené království (zákaz prodeje neautorizovaným dalším prodejcům) a která představovala ztrátu zisku z prodeje náhradních dílů v důsledku

⁷² — 102 a 117.

⁷³ — „[...] zpráva ze dne 16. května 1995 ředitele služby prodeje, zasláná společností skupiny, která uvádí, že zákaz paralelních dovozů je v rozporu s rozhodnutími Komise a judikaturou Soudního dvora“ (bod 54 napadeného rozsudku).

prodeje mimo přidělené území, byla odvetným opatřením, a tedy přítěžující okolností⁷⁴. Nicméně na doložku obsaženou v oznámené dohodě se vztahuje ochrana před pokutou podle čl. 15 odst. 5 nařízení č. 17, Komise tedy nemohla legálně zvýšit pokutu z tohoto důvodu. Soud prvního stupně tedy snížil pokutu o částku, o kterou byla zvýšena.

Argumenty

149. Komise uplatňuje, že Soud prvního stupně nesprávně vyložil čl. 15 odst. 5 nařízení č. 17. Přítěžující okolností nebyla doložka 4, jak byla oznámena, ale zesílení omezující povahy peněžních sankcí, které podle výslovného vyjádření společnosti JCB, neměly být uloženy, a které tedy „[nespadají] do rozsahu činností popsaných v oznámení“ v souladu s čl. 15 odst. 5 písm. a). Cílem tohoto ustanovení je vést podniky k tomu, aby ve svých oznámeních poskytovaly úplné informace, a nelze jej vykládat tak, že jeho cílem je chránit před pokutou neozenámené praktiky, které, jsou-li uskutečňovány společně s oznámenými doložkami, mohou zesílit omezující účinek oznámených doložek posuzovaných samostatně. Komise navrhuje, aby Soudní dvůr zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž snížil pokutu o 864 000 eur.

150. Společnost JCB zaprvé namítá, že její požadavek kompenzace od jejího distributora představoval pouze provádění dotyčné doložky – kompenzace byla formou „mimosoudní smluvní náhradou škody“ – a nikoli neozenámené jednání. Tvrzení Komise, podle něhož společnost JCB výslovně oznámila, že vůči smluvním stranám dohod pro Spojené království nemají být uplatňovány žádné sankce, se zakládalo pouze na skutečnosti, že ostatní oznámené dohody takové sankce zahrnovaly. Strany však nejsou povinny upřesnit v okamžiku přípravy dohody, jaké sankce mají být uplatněny v případě jejího porušení, pokud tak neučiní, mohou požadovat náhradu škody, je-li to namístě. Náhrada škody byla nezbytná pro zajištění platnosti dohody o selektivní distribuci a zabránění protiprávní diskriminaci mezi distributory. Dotčená žádost byla konečně Komisí nesprávně kvalifikována jako „odvetné opatření“, jelikož podle Pokynů jde o taková opatření, která jsou přijata proti „jiným podnikům s cílem ‚prosadit‘ praktiky, které představují protiprávní jednání“.

Závěry

151. V bodě 40 sporného rozhodnutí Komise uvedla:

„vyzvala JCB, aby předložila na dvou formuláři A/B odevzdaných pro Spojené králov-

⁷⁴ — Částka 864 000 eur odpovídá dvojnásobku částky, kterou společnost JCB uložila jako sankci distributorovi.

ství informace o obsahu dohody nebo jednání ve vzájemné shodě, a přesněji v oddílu II bodě 3 písm. f) o [...] „sankcích, které mohou být uloženy zúčastněným podnikům (pokuty, vyloučení, zastavení dodávky atd.)“. Odpověď na obou formulářích byla „Ne“. Tato odpověď nebyla učiněna ani nedbale, ani automaticky. Na formuláři A/B, připojeném k dohodě oznámené pro Dánsko rovněž dne 30. června 1973, byla uvedena smluvní pokuta ve výši 250 GBP nebo trojnásobek ceny náhradních dílů zakoupených z jiných zdrojů než JCB“.

za prodej mimo přidělené území⁷⁵, což zjevně nespadá pod provádění oznámeného ustanovení.

154. Soud prvního stupně se tedy v této otázce dopustil nesprávného právního posouzení v bodech 191 a 192 svého rozsudku, který by měl být zrušen v rozsahu, v němž z tohoto důvodu snížil pokutu o 864 000 eur.

152. Toto tvrzení nebylo přezkoumáno v napadeném rozsudku a ani společnost JCB nenapadá důkazy vyplývající z dotyčných formulářů A/B.

K nákladům řízení

155. Podle článku 69 ve spojení s článkem 122 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.

153. Podle mého názoru je zřejmé, že odpověď „Ne“ na formulářích, na nichž Spojené království oznámilo dohody, znamená, že sankce, jako jsou ty, které byly uloženy dotčeným distributorům, nespádají pod činnost popsané v oznámení, a nevztahuje se tedy na ně ochrana vyplývající z čl. 15 odst. 5 nařízení č. 17. V každém případě příslušná doložka oznámené dohody zakazovala prodeje neautorizovanému prodejci, zatímco dotyčná sankce byla uložena

156. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení, je namístež společnosti JCB uložit náhradu nákladů řízení.

⁷⁵ — Viz bod 191 napadeného rozsudku.

157. Soud prvního stupně uložil společnosti JCB uhradit tři čtvrtiny vlastních nákladů řízení a Komisi uložil uhradit vlastní náklady řízení a čtvrtinu nákladů řízení společnosti JCB na základě čl. 87 odst. 3 jednacího řádu vzhledem k tomu, že žalobce měl ve věci částečně úspěch.

že by tak mělo být učiněno, „misky vah úspěchu“ v původním řízení se mírně přikloní na stranu Komise. Nicméně rozdíl je jen nepatrný a podle mého názoru neodůvodňuje žádnou změnu ve výroku o nákladech řízení v napadeném rozsudku. Komise ostatně žádnou takovou změnu nepožadovala.

158. Bude-li vzájemnému kasačnímu opravnému prostředku vyhověno, a domnívám se,

Závěry

159. Zastávám proto stanovisko, že by Soudní dvůr měl:

„— zamítnout kasační opravný prostředek podaný společností JCB;

— zrušit napadený rozsudek v rozsahu, v němž snížil výši pokuty uložené ve sporném rozhodnutí o 864 000 eur, a v důsledku toho stanovil pokutu ve výši 30 864 000 eur;

— uložit společnosti JCB náhradu nákladů řízení o kasačním opravném prostředku.“